

Swobodniej w litosferze — projekt nowej ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*

Henryk Jacek Jezierski¹

Kierownictwo Ministerstwa Środowiska w dniu 20 lutego 2008 r. przyjęło projekt nowej ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*. Dzień później ustawę skierowałem do konsultacji społecznych. Projekt jest realizacją zamiaru stworzenia prawa, które w znaczny sposób odbiurokratyzuje proces dostępu do litosfery. Chcieliśmy tak zmienić prawo, aby w minimalny sposób ograniczało ono prowadzenie działalności geo-

logicznej i górniczej. Stąd propozycje wyłączenia z zakresu działania ustawy na przykład:

□ ograniczonej eksploatacji kruszyw przez osoby fizyczne działające na własnym gruncie i na własne potrzeby, co doprowadzi do tego, że prawo nie będzie stawiać ograniczeń, które są społecznie nieakceptowane i powszechnie łamane;

□ wykonywania wkopów oraz otworów wiertniczych o głębokości do 30 m w celu wykorzystania ciepła Ziemi. Rozwiązanie to poprzez usunięcie dotychczasowej bariery administracyjnej ma na celu propagowanie proekologicznych systemów pozyskiwania ciepła;

□ płytkich (do 10 m) badań z zakresu geotechniki oraz geologii inżynierskiej, co przyspieszy realizację inwestycji i obniży ich koszty;

□ urządzeń i instalacji służących do przeróbki wydobytej kopaliny — nie będą one podlegać rygorom ruchu górniczego, przez co zostaną obniżone koszty przeróbki.

Projekt zawiera również propozycje dotyczące zmiany stosunków własnościowych złóż kopalin. Już nie, jak dotychczas, sposób eksploatacji będzie decydować, kto jest właścicielem złoża, lecz zgodnie z dokonanym podziałem, kopaliny mające kluczowe znaczenie gospodarcze będą stanowić własność skarbu państwa, a złoża pozostałych kopalin (tj. nie podlegających własności górniczej) nadal będą objęte własnością gruntową, lecz nastąpi liberalizacja wymagań związanych z ich wykorzystaniem. Na przykład warunkiem koniecznym do legalnego poszukiwania lub rozpoznawania takich złóż będzie już wyłącznie zatwierdzenie projektu robót geologicznych, a nie uzyskanie koncesji, jak to jest obecnie. Przedmiotem dalszych uproszczeń ma być możliwość wydawania koncesji na wydobywanie kopaliny niepodlegających własności górniczej przez starostów, co powinno przyczynić się do obniżenia kosztów takiej działalności. Zakłada się również znaczącą liberalizację wymagań wynikających z przepisów wykonawczych do projektowanej ustawy, zwłaszcza w odniesieniu do górnictwa odkrywkowego.

W projekcie opowiedziano się za wyłączeniem niekoncesjonowanych robót geologicznych z wymagań dotyczących

użytkowania górniczego. Nastąpiła też znacząca redukcja tych rozwiązań, które obecnie uzależniają uzyskanie koncesji od współdziałania z wieloma organami administracji. Powinno to przyspieszyć i uprościć postępowanie koncesyjne, a zwłaszcza uwolnić je od niesprecyzowanych i niekiedy całkowicie uznaniowych kryteriów. Zakłada się nadto rezygnację z wymogu dołączania do wniosku koncesyjnego projektu zagospodarowania złoża. W zamian za to wnioskodawca musi przedłożyć syntetyczne informacje o sposobie zagospodarowania złoża kopaliny. Znacząco zliberalizowano także wymagania dotyczące ratownictwa w zakładzie górniczym prowadzonym na podstawie koncesji wydanej przez starostę.

Kierując się potrzebą usprawnienia postępowań koncesyjnych zaproponowano, aby wówczas gdy liczba stron postępowania jest większa niż 20, w postępowaniach dotyczących koncesji znalazł zastosowanie art. 49 Kodeksu Postępowania Administracyjnego, według którego strony mogą być zawiadamiane o decyzjach i innych czynnościach organów administracji publicznej przez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości sposób publicznego ogłaszania, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Jednym z miejsc takich obwieszczeń miałyby być Biuletyn Informacji Publicznej.

W odniesieniu do dokumentacji geologicznej przewiduje się wydawanie w trybie k.p.a. decyzji zatwierdzających zamiast dotychczasowych zawiadomień o przyjęciu dokumentacji — ponieważ dotychczasowy tryb przyjmowania dokumentacji rodzi w praktyce wiele problemów i wątpliwości.

Nowością jest pomysł przeznaczenia na rzecz powiatu wpływów z tytułu opłaty podwyższonej (za eksploatację kopaliny bez koncesji lub zatwierdzonego projektu), wymierzonej przez starostę. Uzyskane w ten sposób środki mają służyć wspomaganie finansowania określonych w projektowanej ustawie zadań starosty. Powinno to racjonalizować działalność starosty jako organu, który najczęściej jest właściwy w sprawach zwalczania nielegalnego górnictwa. Przewiduje się nadto, że w razie stwierdzenia wydobywania kopaliny bez wymaganej koncesji decyzję w sprawie nakazu wstrzymania działalności orzeka organ nadzoru górniczego, zawiadamiając jednocześnie starostę. Zaproponowano też wydłużenie do 6 miesięcy okresu rozliczeniowego z tytułu opłaty eksploatacyjnej, co jest rozwiązaniem systemowo zgodnym z prawem ochrony środowiska, i jednocześnie zwolnienie z obowiązku jej wnoszenia, jeżeli opłata za taki okres nie jest wyższa niż 300 zł.

W projekcie tym istnieje też jednoznaczny zapis o powierzeniu Państwowemu Instytutowi Geologicznemu zadań państwowej służby geologicznej.

Wymieniłem tu tylko kilka najważniejszych zmian. Zainteresowanych odsyłam do tekstu projektu ustawy i uzasadnienia, z którym można zapoznać się na stronie Ministerstwa Środowiska www.mos.gov.pl/prawo-geologiczne.

¹Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa